

Snabbanalys av i IF Metalls avtal om "förstärkt företrädesrätt" 2010

Det nya språket,

1996 införde den socialdemokratiska regeringen med Mona Sahlin som arbetsmarknadsminister kraftiga försämringar i LAS bl.a. när det gällde möjligheter att begränsa de tidsbegränsade anställningarna. Regeringens proposition 1996/97:16 En arbetsrätt för ökad tillväxt marknadsfördes i en liten departementsskrift under parollen: "Lättare att anställa, inte att avskeda". I praktiken medförde denna s.k. tillväxtförändring att arbetsgivaren utan att bryta mot LAS genom att hoppa som en groda mellan olika tidsbegränsningsbestämmelser kunde ha anställda som gick på osäkra visstidsanställningar sammanhängande under 9 år.

Försämringarna kallades överenskommen visstidsanställning, vilket ju också låter fint och positivt som om detta var en överenskommelse som den anställda och arbetsgivaren träffade som goda avtalskompisar.

George Orwells lät i 1947 i sin framtidsbok *1984* det härskande *allenaådande partiet* genom propaganda ändra de vanliga ordens innebörd så här:

"Krig är fred. Frihet är slaveri. Okunnighet är styrka."

IF Metall och Teknikföretagen har nu i sitt löneavtal lanserat något som de kallar "Förstärkt företrädesrätt". Frågan är om de liksom den Socialdemokratiska regering 1996 använder den Orwellska metoden. Den "Förstärkta företrädesrätten" är ett svar på LO-förbundens krav på att arbetsgivaren inte ska kunna kringgå LAS för att istället anlita inhyrningsföretag. Det är inte utan att man är lite misstänksam. Och misstänksamheten är inte oberättigad.

LO:s avtalskrav

LO:s avtalskrav i årets avtalsrörelse för bemanningsfrågan, såg ut så här..

Avtalen ska innehålla regler som förstärker det fackliga inflytandet vid inhyrning och begränsar arbetsgivarens möjligheter att kringgå lagen om anställningsskydd genom att använda inhyrd arbetskraft i stället för personer som har företrädesrätt enligt lagen.

Las regler

LAS regler om företrädesrätt innebär att en uppsagd har företrädesrätt till ny anställning på företaget från den tidpunkt uppsägningshandlingen överlämnas till 9 månader efter det anställningen upphört alltså som mest enligt lagen under 15 månader (6 månaders uppsägningstid 9 månader efter det anställningen upphört). Företrädesrätten till ny anställning gäller efter turordning beräknad på sammanlagd anställningstid.

Teknikavtalet Metalls "förstärkta företrädesrätt"

1. Den s.k. "förstärkta företrädesrätten" i den nya Teknikavtalet Metall begränsar inhyrningsrätten för den som har längst uppsägningstid under 6 månader räknat från det hennes anställning upphör. För den som har kortast anställningstid 1 månad jmf med 6 månader innebär det att under de fyra första av månaderna av de 9 företrädesrättsmånaderna efter den anställningen upphört kan arbetsgivaren ersätta honom eller henne med inhyrda. Motsvarande gäller då under de sista 3 månaderna av de 9 månadernas företrädesrätt för den som har 6 månaders uppsägningstid. (Krångligt ja, bestämmelserna är verkligen inte enkla, stackars fackliga företrädare som ska övervaka dem. Det nya avtalet finns som länk här om du själv vill försöka)

2. Inget förbud att hyra in under den tid företrädesrätt gäller, så länge det finns anställda uppsagda som inte lämnat jobbet, alltså fritt fram att hyra in under max 9 av företrädesrättsmånaderna .(6 uppsägningmånader +9 företrädesrättsmånader efter anställningen upphört - 6 månader ”förstärkt företrädesrätt”)
3. Arbetsgivaren har fribonus att hyra in under 30 arbetsdagar av de 180 kalenderdagarnas ”förstärkta företrädesrätt” alltså nästan 1/4 av tiden.
4. Om facket säger nej till avsteg från turordning vid företrädesrätt till ny anställning under den ”förstärkta företrädesrätten” kan arbetsgivaren fritt välja bort 1/3 av dem som står i turordning av dem som han avser att återanställa. Eftersom arbetsgivaren även kan plocka bort sådana som inte anses ha ”tillräckliga kvalifikationer” enligt LAS för den nya anställningen, blir det inte mycket kvar av företrädesrätten. Det enda arbetsgivaren behöver göra är alltså att hota med att göra ett avsteg från företrädesrätten. Protesterar facket då är det fritt blås för denna bestämmelse.
5. För dem som återanställs gäller inte den ”förstärkta företrädesrätten” vid ny uppsägning förrän de jobbat 18 månader i en tillsvidareanställning. Efter några uppsägningrundor med återanställning med tidsbegränsad anställning kommer det alltså inte finnas några kvar med den tvivelaktiga förmånen av ”förstärkt företrädesrätt”.
6. Om arbetsgivaren ändå trots allt hyr in under de ca 140 (180 – 42) kalenderdagar av företrädesrättstiden alltså under den ”förstärkta företrädesrätten” får han betala tre månaders lön till dem vilkas företrädesrätt kringgås.
7. Arbetsgivaren får även runda reglerna i Teknikavtalet om kortaste tid för visstidsanställning om 1 månad och förbudet att ha sammanlagd längre visstidsanställning än 12 månader utan lokal överenskommelse om den återanställda har ”förstärkt företrädesrätt” !!!
8. Att dessutom större delen av bestämmelserna är lokalt dispositiva gör ju knappast läget bättre.

Försvagad företrädesrätt i Teknikavtalet Metalls ”förstärkta företrädesrätt

Att de bestämmelser som man har träffat överenskommelse om kallas ”förstärkt företrädesrätt” när nästan alla bestämmelser går ut på att försvaga den, är väl åtminstone svenskt årsrekord i Orwellskt språkbruk. Grattis IF Metall!

”Krig är fred. Frihet är slaveri. Okunnighet är styrka.”

Kurt Junesjö 2010-03-29